

Genelge

Başbakanlıktan:

Konu: Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu'nun
8 Eylül 2005 Tarihli Kararları.

Genelge
2005/29

Bilim ve teknoloji alanındaki araştırma ve geliştirme politikalarının ekonomik kalkınma, sosyal gelişme ve milli güvenlik hedefleri doğrultusunda tespit edilmesi, yönlendirilmesi ve koordinasyonunun sağlanması amacıyla, 4 Ekim 1983 tarihli ve 18181 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 77 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş bulunan Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu (BTYK), 8 Eylül 2005 tarihinde yapılan Onikinci Toplantısında, daha önce alınan kararlarla ilgili gelişmeleri gözden geçirmiş ve birisi daha önce alınan bir karar için ek karar olmak üzere dört yeni karar almıştır. Ek karar ve yeni kararlar ektedir.

BTYK'nın 10 Mart 2005 tarihli Onbirinci Toplantısında, ülkenin kısıtlı kaynaklarından ulusal bilim ve teknoloji sistemimiz için ayrılan kamu fonlarının etkin ve verimli bir şekilde kullanımını ölçmek üzere ulusal bilim ve teknoloji performans göstergeleri belirlenmişti. Bu karara ek olarak, bu göstergelerin bazılarının ölçüm kalitesini yükseltmek, bazılarının da ilk defa ölçümünü temin etmek için, yükseköğretim kesimi Ar-Ge istatistiklerinin üretilmesinde kullanılan "Tam Zaman Eşdeğer Araştırmacı" sayılarının ve "Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Tam Zaman Eşdeğer" sayılarının en geç 3 yılda bir, ihtiyaç duyulduğunda daha kısa sürede Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından ölçülmesine; "Yükseköğretim Kesimi Personel Dışı Diğer Cari ve Yatırım Ar-Ge Harcamaları"nın belirlenmesine yönelik hazırlanacak formun üniversite fakülte dekanlıklarına gönderilerek verilerin toplanmasına ve "Teknoloji Ödemeler Dengesi"ne ilişkin verilerin TÜBİTAK, TÜİK ve Türkiye Araştırma Alanı (TARAL) kapsamındaki ilgili kuruluşların işbirliğiyle toplanmasına karar verilmiştir.

Ayrıca, daha önce belirlenen bu göstergeler için gelişmiş ülkelere ait veriler de göz önünde bulundurularak, Ulusal Bilim ve Teknoloji Sisteminin 2010 yılı hedefleri tespit edilmiştir.

Diğer taraftan, BTYK'nın Ar-Ge harcamalarının gayrisafi yurtiçi hasıla içindeki payını %2'ye çıkarmayı hedefleyen 2004/1 nolu kararının gereğini yerine getirebilmek için, 2006-2008 yılları arasında 2005 yılında ayrılan ek Ar-Ge kaynağının Türkiye Araştırma Alanının geliştirilmesinde kullanılmak üzere her yıl artırılarak TÜBİTAK bütçesine eklenmesine devam edilmesine karar verilmiştir.

Son olarak, Avrupa Birliği'nin 7. Çerçeve Programına Türkiye'nin katılımı konusunun karara bağlanması sürecinde, muhtemel katılım payının belirlenmesi ve ilgili diğer hususlarda, TÜBİTAK'ın Dışişleri Bakanlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği ve Devlet Planlama Teşkilatı ile işbirliği içinde Avrupa Birliğiyle yürütülecek üyelik müzakereleri çerçevesinde gerçekleştirilecek çalışmalara ilişkin yapılanma ve müzakerelerin bütünlüğü ile uyumlu olacak şekilde çalışmak üzere, sorumlu kuruluş olarak belirlenmesine karar verilmiştir.

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kurulmasına ilişkin 77 sayılı Kanun Hükmünde Kararname gereği Kurul'ca alınan kararların uygulanmasında ilgili tüm kurum ve kuruluşlar görevlidir. Bu doğrultuda, ekteki kararlarda belirtilmiş olan sorumlu ya da ilgili bütün kuruluşlar BTYK kararlarını gerçekleştirmek üzere en üst düzeyde çaba göstereceklerdir.

Türkiye'nin bilim ve teknoloji yeteneğini yükselterek, insanımızın refahını, üretim ve rekabet gücümüzü artırma yolunda alınan bu kararlar hususunda gereğinin yerine getirilmesini önemle rica ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Onikinci Toplantısı
8 Eylül 2005, Ankara

Gelişmelere İlişkin Değerlendirmeler ve Kararlar

EK KARAR

2005/3 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Performans Göstergeleri

Ülkemizin bilim ve teknoloji performansı, aşağıdaki göstergeler başta olmak üzere çeşitli ulusal ve uluslararası kabul görmüş göstergeler bazında izlenecek ve değerlendirilecektir:

- Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge Harcamalarının (GSYARGEH) GSYİH'e Oranı
- Kişi Başına GSYARGEH
- Toplam Araştırmacı (Tam Zaman Eşdeğer)
- Bin Çalışan Kişi Başına Araştırmacı Sayısı
- Özel Sektör Tarafından Gerçekleştirilen GSYARGEH'in Toplam GSYARGEH'e Oranı
- Kamu Sektörü Tarafından Gerçekleştirilen GSYARGEH'in Toplam GSYARGEH'e Oranı
- Yüksek Öğretim Sektörü Tarafından Gerçekleştirilen GSYARGEH'in Toplam GSYARGEH'e Oranı
- Triadic Patent Sayısı
- Milyon Kişi Başına Bilimsel Makale Sayısı
- Milyon Kişi Başına Atıf Sayısı
- Kendi içinde Yenilik Yapan KOBİ'lerin Tüm KOBİ'lere Oranı
- Birlikte Yenilik Yapan KOBİ'lerin Tüm KOBİ'lere Oranı
- "Pazara Yeni" Ürünlerin Satış Gelirinin Toplam Ciroya Oranı
- Yüksek Teknoloji Sektörlerinde Katma Değerin Toplam İmalat Sanayi Katma Değerine Oranı
- Yenilik Harcamalarının Toplam Ciroya Oranı
- A-tipi Üniversite ve İleri Araştırma Programları Mezunlarının İşgücüne Katılım Oranı
- Genel Rekabetçilik Sırası
- Küresel Rekabet Endeksi Sırası: Altyapı
- Rekabetçilik Sırası: Teknolojik İşbirliği
- Rekabetçilik Sırası: Teknolojik Gelişmenin Finansmanı
- Rekabetçilik Sırası: Ar-Ge'yi Etkileyen Hukuki Ortam
- Teknoloji Ödemeler Dengesi

Bu göstergelerin çeşitli ülkeler için bilinen son değerleri karşılaştırma amacıyla 2005/3 – Ek 1'de sunulmaktadır.

Bu göstergelerin doğru ve güvenilir şekilde derlenmesi ve izlenmesi bilim ve teknoloji stratejimizin hem geçmiş uygulamalarını değerlendirmek, hem de gelecek ile ilgili hedefler belirlemek açısından önemlidir.

Bu nedenle, tüm ilgili kuruluşların, sorumlu kuruluşların veri toplama, tasnif ve analiz çalışmalarında azami işbirliğini sağlamalarına karar verilmiştir.

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

SORUMLU KURULUŞLAR

- BTYK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Maliye Bakanlığı
- TÜBİTAK
- DPT
- DİE

GELİŞME

BTYK'nın 11. toplantısında ülkenin kısıtlı kaynaklarından ayırdığı kamu fonlarının etkin ve verimli bir şekilde kullanımının ölçülmesi ve uluslararası karşılaştırmaların yapılabilmesi amacıyla Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Performans Göstergeleri belirlenmiş ve bu göstergelerin izlenmesine ve değerlendirilmesine karar verilmişti.

Bilim ve teknoloji politikalarına temel teşkil eden ve uluslararası karşılaştırma yapmaya imkan veren mevcut istatistiklerin iyileştirilmesi ve eksik istatistiklerin uluslararası normlara uygun olarak üretilmesi amacı ile DİE ve TÜBİTAK tarafından ortak çalışmalar yürütülmektedir.

Yükseköğretim kesimi Ar-Ge istatistiklerinin üretilmesinde kullanılan Tam Zaman Eşdeğer Araştırmacı sayılarının hesaplanmasında uygulanan anket yönteminin güncellenerek uygulanmasına; Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Tam Zaman Eşdeğer sayılarının anket yöntemi ile tespit edilmesine karar verilmiştir. DİE ve TÜBİTAK uzmanlarınca yürütülen ortak çalışma kapsamında Tam Zaman Eşdeğer cinsinden Ar-Ge istatistiklerinin hesaplanması amacıyla ekte yer alan (Ek 1 ve Ek 2) anketler hazırlanmıştır.

Yükseköğretim kesimi personel dışı diğer cari ve yatırım Ar-Ge harcamalarının ölçülmesi amacıyla 20 Nisan 2005 tarihinde DİE'de YÖK, DPT, DİE, TÜBİTAK ve bazı üniversitelerin İdari ve Mali İşler Daire Başkanlıklarından uzmanlarının katıldığı bir toplantı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda dekanlıklara gönderilecek bir form aracılığı ile verilerin elde edilmesi kararlaştırılmıştır.

Ar-Ge için Devlet Bütçesinden Ayrılan Ödenek ve Harcamaların (ARGEDBÖH) hesaplanması konusunda ise Maliye Bakanlığı ile gerçekleştirilen görüşmelerde kamu kuruluşlarında uygulanan analitik bütçe hakkında bilgi alınmıştır. Verilerin bu kapsamda yapılacak çalışmalar ile hesaplanması planlanmaktadır.

Teknoloji Ödemeler Dengesi verilerinin elde edilmesine yönelik olarak DPT, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı, Merkez Bankası, DİE ve TÜBİTAK uzmanlarının katılımıyla 10 Haziran 2005 tarihinde bir çalışma grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili görülen kurumlardan Maliye Bakanlığı, Türk Patent Enstitüsü, Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), Gümrük Müsteşarlığı ve Ankara Sanayi Odası (ASO) ziyaret edilerek bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Bu görüşmeler sonucunda Teknoloji Ödemeler Dengesi verilerinin mevcut bilgilerle sağlıklı olarak çıkarılamayacağı anlaşılmış olup, paydaşların ortak çalışmasıyla anket yönteminin kullanılmasına karar verilmiştir.

Ortak yürütülen çalışma kapsamında iyileştirilmesi ve ölçülmesi planlanan göstergeler şunlardır:

1. Yükseköğretim kesimi Ar-Ge istatistiklerinin üretilmesinde kullanılan Araştırmacı, Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Tam Zaman Eşdeğer sayılarının belirlenmesi.
 - a. Akademik ünvanlara göre öğretim üyelerinin Ar-Ge faaliyetlerine yönelik Tam Zaman Eşdeğer (TZE) sayılarının belirlenmesi
 - b. Teknisyen ve diğer destek personeli Ar-Ge faaliyetlerine yönelik Tam Zaman Eşdeğer (TZE) sayılarının belirlenmesi

2. Yükseköğretim kesimi personel dışı diğer cari ve yatırım Ar-Ge harcamaları
3. Ar-Ge için Devlet Bütçesinden Ayrılan Ödenek ve Harcamalar (ARGEDBÖH)
4. Teknoloji Ödemeler Dengesi

	İyileştirilmesi Planlanan Göstergeler	İlk Kez Ölçülecek Göstergeler	İlgili Paydaşlar
1.a. Akademik Ünvanlara Göre Öğretim Üyelerinin Ar-Ge Faaliyetlerine Yönelik Tam Zaman Eşdeğer (TZE) sayılarının belirlenmesi	✓		DİE, YÖK, TÜBİTAK
1.b. Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Ar-Ge Faaliyetlerine Yönelik Tam Zaman Eşdeğer (TZE) sayılarının belirlenmesi	✓		DİE, YÖK, TÜBİTAK
2. Yükseköğretim Kesimi Personel Dışı Diğer Cari ve Yatırım Ar-Ge Harcamalarının belirlenmesinde kullanılan yöntemin gözden geçirilerek iyileştirilmesi	✓		DİE, YÖK, TÜBİTAK
3. Ar-Ge için Devlet Bütçesinden Ayrılan Ödenek ve Harcamaların (ARGEDBÖH) belirlenmesi		✓	Maliye Bakanlığı, DİE, DPT, TÜBİTAK
4. Teknoloji Ödemeler Dengesine ilişkin verilerin belirlenmesi		✓	TÜBİTAK, DİE ve TARAL kapsamındaki ilgili kuruluşlar

EK KARAR

BTYK kararlarının ve Ulusal Bilim ve Teknoloji Sisteminin performansının ölçümünde izlenecek göstergelere ilişkin aşağıdaki ilkelerin uygulanması kararı alınmıştır:

- Yükseköğretim kesimi Ar-Ge istatistiklerinin üretilmesinde kullanılan Tam Zaman Eşdeğer Araştırmacı sayılarının ve Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Tam Zaman Eşdeğer sayılarının 2005/3-Ek 1 ve 2005/3-Ek 2'de yer alan anketler kullanılarak en geç 3 yılda bir, ihtiyaç duyulduğunda daha kısa sürede DİE tarafından ölçülmesi.
- Yükseköğretim Kesimi Personel Dışı Diğer Cari ve Yatırım Ar-Ge Harcamalarının belirlenmesine yönelik hazırlanacak formun üniversite fakülte dekanlıklarına gönderilerek verilerin toplanması.
- Teknoloji Ödemeler Dengesine ilişkin verilerin TÜBİTAK, DİE ve TARAL kapsamındaki ilgili kuruluşların işbirliğiyle 2005/3-Ek 3'te sunulan anket yoluyla toplanması.

EKLER

- Ek 1: Yükseköğretim Tam Zaman Eşdeğer Araştırmacı Anketi
- Ek 2: Ar-Ge Teknisyen ve Diğer Destek Personeli Anketi
- Ek 3: Teknoloji Ödemeler Dengesi Anketi

KARAR

2005/201 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sisteminin 2010 Hedefleri

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2004/1 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005-2010
- 2005/3 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Performans Göstergeleri

SORUMLU KURULUŞLAR

- BTYK

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki kuruluşlar

GEREKÇE

BTYK'nın 11. Toplantısında ülkemizin bilim ve teknoloji performansının belirlenen ulusal ve uluslararası kabul görmüş göstergelere göre izlenmesine ve değerlendirilmesine karar verilmişti. Bu bağlamda, mevcut göstergelerin iyileştirilmesi ve eksik göstergelerin uluslararası normlara uygun olarak üretilmesi amacıyla DİE ve TÜBİTAK tarafından ortak çalışmalar yürütülmektedir. Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi performansının ölçülebilmesi için söz konusu göstergelerle ilgili verilerin sağlıklı biçimde toplanmasına ek olarak, ülkemizin bilim ve teknoloji sisteminin stratejik yönetimi için her bir gösterge için hedeflerin konmasına da ihtiyaç vardır.

KARAR

OECD Temel Bilim ve Teknoloji Göstergeleri (OECD Main Science and Technology Indicators), Avrupa Birliği Yenilik Sıralama Tablosu (EU Trendchart in Innovation Indicators), Dünya Gelişmişlik Endeksi (World Development Index) ve Dünya Rekabetçilik Raporu (World Competitiveness Report) gibi kaynaklarda yer alan söz konusu göstergelerdeki gelişmiş ülkelere ait veriler göz önünde bulundurularak, Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi için 2010 yılı hedeflerine karar verilmiştir. Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Performans Göstergelerinin 2010 yılı hedefleri Ek 1'de sunulmuştur.

EK

- Ek 1: 2010 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Hedefleri Tablosu
- Ek 2: 2010 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Hedefleri Tablosu Kaynakları
- Ek 3: 2010 Ulusal Bilim ve Teknoloji Sistemi Hedefleri Tablosu Açıklaması

KARAR

2005/202 2006 – 2008 Kamu Ar-Ge Ödeneği

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2004/1 Ulusal Bilim ve Teknoloji Politikaları Uygulama Planı 2005- 2010

SORUMLU KURULUŞLAR

- Maliye Bakanlığı
- DPT

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar

GEREKÇE

BTYK'nın 8 Eylül 2004 tarihli toplantısında alınan 2004/1 numaralı kararda, Ar-Ge harcamalarının GSYİH içindeki payının 2010 yılına kadar %2'ye yükseltilmesi için gerekli kaynakların 2005 yılı bütçesinden başlayarak tahsis edilmesine karar verilmiştir. Bu karar uyarınca 2005 yılı bütçesinden 456 milyon YTL Ar-Ge ödeneği ayrılmıştır.

KARAR

BTYK'nın 2004/1 nolu kararının gereğini yerine getirebilmek için 2006-2008 yılları arasında 2005 yılında ayrılan ek Ar-Ge kaynağının Türkiye Araştırma Alanının geliştirilmesinde kullanılmak üzere her yıl artırılarak TÜBİTAK bütçesine eklenmesine devam edilmesine karar verilmiştir.

EK

KARAR

2005/203 AB Çerçeve Programlarına Katılım

İLGİLİ DİĞER KARARLAR

- 2001/1 Avrupa Birliği 6. Çerçeve Programı'na Katılım
- 2000/02 Avrupa Birliği Programlarına Katılım

SORUMLU KURULUŞLAR

- TÜBİTAK
- Maliye Bakanlığı
- AB Genel Sekreterliği
- Dışişleri Bakanlığı
- DPT

İLGİLİ KURULUŞLAR

- TARAL Kapsamındaki Kuruluşlar